

PRAWO JAKO NARZĘDZIE WYMIERZENIA SPRAWIEDLIWOŚCI NA PRZYKŁADZIE WSPÓŁCZESNEGO PROCESU KARNEGO - ANALIZA MATERIALNO-PRAWNA

Streszczenie: Niniejszy artykuł ma za zadanie ukazać, a ponadto podkreślić, poprzez metodę obserwacyjną, jak państwo Rzeczpospolita Polska funkcjonuje we współczesnym świecie korzystając z penalnych instytucji legislacyjnych – procesu karnego. Użyta w tekście metoda dokonuje analizy materialno-prawnej przypadków, z jakimi styczący mają obywatele Polski i rządzący państwem oraz ukazuje generalizację przedmiotowego problemu badawczego. Celem artykułu jest zatem przedstawienie współczesnego procesu karnego, a następnie poddanie pod rozważanie działań polskich władz w rozwiązywaniu trudności współczesnego świata, jakim jest wymierzanie sprawiedliwości wobec osób popełniających typy czynów zabronionych. Działania będące finalnym skutkiem oddziaływania materialnego prawa karnego stanowią przedmiot badań, opisanych w poniższej pracy. Artykuł wskazuje zatem działania rządzących państwem polskim jako prawodawców, które stanowią niewątpliwie zmaterializowanie i praktykowanie prawa karnego w postępowaniach we współczesnym państwie prawa.

Słowa kluczowe: Prawo karne, proces karny, tworzenie prawa, konstytuowanie prawa, sprawiedliwość

ORCID: 0000-0001-9355-7243

---

¹ Student prawa, Wydział Prawa, Administracji i Stosunków Międzynarodowych Krakowskiej Akademii im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego w Krakowie, prelegent na licznych konferencjach naukowych z zakresu prawa karnego, prawa cywilnego, prawa konstytucyjnego, kryminologii oraz kryminalistyki.

WSTĘP

Celem niniejszego artykułu jest zaprezentowanie, jak polski prawodawca jako kreator przepisów penalnych poprzez instytucje prawa karnego materialnego, a poprzez to, procesowego, działa dla bezpieczeństwa obywateli swojego kraju, ponadto dając nadzieję gwarancji wymierzania sprawiedliwości potencjalnym sprawcom typów czynów zabronionych, na gruncie obowiązujących przepisów². Ukazanie legislacyjnych procesów na tej płaszczyźnie pozwoli stwierdzić, jak rozwija się normatywność penalna oraz stanowione w państwie prawo karne, a w szczególności proces karny zawarty na stronach ustawy *Kodeksu postępowania karnego*³. Głównym przedmiotem działań prawodawców przy wymierzaniu sprawiedliwości na gruncie odpowiedzialności karnej sprowadza się już do pierwotnego konstytuowania prawa przez władze polskie jest szeroko rozumianego prawa karnego, zawartego między innymi w *Kodeksie karnym*⁴. Sprawowanie nadzoru nad przepisami penalnymi, służącymi sprawowaniu opieki winno być przeprowadzane paralelnie ze zmianami zachodzącymi we współczesnym świecie, czego dowodem jest demokratyczny system prawa publicznego każdego państwa prawa.

Każde państwo prawa, aby mogło dawać gwarancję ochrony swojego społeczeństwa musiało już na początku swojego funkcjonowania stworzyć normy penalne, aby współzycie społeczne wśród obywateli było przestrzegane, a nieprawidłowości, wyrządzane osobom poprzez różnego rodzaju przestępstwa, były egzekwowane w postaci prawnej odpowiedzialności karnej⁵. Narzędziem pierwotnym działań na tej płaszczyźnie stało się zatem akt prawny, a uogólniając, prawo penalne.

PROCES KARNY A SPRAWIEDLIWOŚĆ

Szeroko rozumiane prawo karne stanowi fundamentalną gałąź prawa w państwie prawa. Przepisy penalne dokonują bowiem bardzo ważnych działań na społeczeństwie w postaci wywierania na obywatelach przestrzegania określonych zachowań, które niewykonywane będą skutkowały konsekwencjami

---

² L. Garlicki, P. Hofmański, A. Wróbel, *Konwencja o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności*, t. 1: Komentarz do art. 1–18, Warszawa 2010, s. 18.

³ Ustawa Kodeks Postępowania Karnego (Dz.U. 1997 nr 89 poz. 555, z późn. zm.).

⁴ Ustawa Kodeks Karny (Dz.U. 1997nr 88poz. 553 z późn. zm.).

⁵ M. Cieślak, *Polska procedura karna*, Warszawa, 1973, s. 53.

wynikającymi z konkretnej ustawy penalnej⁶ (w Polsce jest to prawo materialne, zawarte w ustawie *Kodeks Karny*). Dokonując analizy sprawiedliwości należy odnieść się do pierwotnej, słownikowej definicji tego zjawiska, jako: „*sprawiedliwego postępowania, sprawiedliwego sądu o czymś, bezstronności osądu, obiektywizmu*”⁷. Wywnioskować można z tego, że ogół cech zjawiska, jakim jest sprawiedliwość został uwzględniony w przepisach ogólnych *Kodeksu Karnego*, a to z kolei przełożone zostało na grunt postępowania karnego, wynikającego z prawa procesowego. Kluczowymi zasadami wynikającymi z przepisów prawa są przede wszystkim: zasada legalizmu, skargowości, obiektywizmu, kontradyktoryjności, jawności lub tajności, ustności i pisemności, a także instancyjności, zasada prawdy materialnej, bezpośredniości, swobodnej oceny dowodów, na czele z czołowymi, takimi jak zasada domniemania niewinności, *in dubio pro reo* oraz prawa do obrony⁸, które wynikają z przepisów Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej⁹. Ugruntowanie wszystkich tych zasad oraz umiejętne wyważenie ich poprzez fuzję pozwala zbudować cel procesu karnego, jako zjawiska, który nie tylko ma stanowić skuteczną metodę karania, lecz zapewnienia gwarancji wymierzania sprawiedliwości w sposób niezależny, niezawisły i zgodny z przepisami prawa. Ta analiza pozwala jednoznacznie stwierdzić, że kluczowym aspektem funkcjonalności postępowania karnego jest umiejętnie dokonana konstrukcja legislacyjna i praktyka orzecznicza, które poprzez zastosowanie wszystkich czynników potrafią wymierzyć sprawiedliwość każdorazowo¹⁰. Zgodnie z brzmieniem konkretnych zasad warto podkreślić, że pod definicją zasady legalizmu oraz skargowości definicją ustawową prawodawca określił, że: „*Organ powołany do ścigania przestępstw jest obowiązany do wszczęcia i przeprowadzenia postępowania przygotowawczego, a oskarżyciel publiczny także do wniesienia i popierania oskarżenia - o czyn ścigany z urzędu*”. Powyższe dyrektywy procesu karnego, choć stanowią zasady pozakonstytucyjne znajdują swoje odzwierciedlenie na gruncie jego funkcjonowania, jako czynnika wymierzania sprawiedliwości, już na etapie wszczęcia samego postępowania. Zgodnie z zasadą obiektywizmu należy rozumieć dyrektywę, na podstawie której organy wymiaru sprawiedliwości zachowują bezstronność wobec stron

⁶ B. Bieńkowska, *Zasady procesu karnego* [w:] *Wykład prawa karnego procesowego*, (red.) P. Krużyński, Białystok, 2012, s. 88.

⁷ M. Szymczak (red.), *Słownik Języka Polskiego*, PWN, Warszawa 1983, t. 3 s. 304.

⁸ P. Fletcher George, *Sprawiedliwość i uczciwość: dwie wizje praw człowieka w procesie karnym*, <https://www.rpo.gov.pl/pliki/1197303151.pdf> [dostęp: 23.01.2021], s. 6.

⁹ Ustawa z dnia 2 kwietnia 1997 r., Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. 1997, nr 78, poz. 483 z późn. zm.).

¹⁰ P. Wróbel, *Istota rzetelnego procesu karnego a sprawiedliwość proceduralna*, *Progress*, nr 6/2019, <https://doi.org/10.26881/prog.2019.6.03> [dostęp: 23.01.2021], s. 4.

zachowując przy tym pełne nie ukierunkowane działania wobec konkretnych podmiotów – uczestników procesu. Po samym wszczęciu postępowania karnego, czyli dopełnieniem powyższych norm na gruncie dochodzenia w niezbędnym zakresie oraz postępowania sprawdzającego, można kontynuować dalsze czynności procesowe na płaszczyźnie postępowania przygotowawczego, a dalej też sądowego. Kluczowym aspektem okazać się tu mogą natomiast kolejno dochodzące do poprzednio wymienionych, dalsze zasady proceduralne, takie jak kontradiktoryjność, jawność lub tajność, ustność i pisemność, instancyjność oraz bezpośredniość. Kontradiktoryjność w procesie karnym, zwana inaczej zasadą sporności¹¹ określa swego rodzaju fikcję prawną, która wywołuje pomiędzy stronami podejrzany – pokrzywdzony/oskarżony – oskarżyciel istnienie sporu, co zmusić ma strony na ingerencji w czynności proceduralne poprzez udowadnianie swoich racji, poprzez wskazywanie dowodów, pytanie świadków, a także zeznawanie i wyjaśnianie spornych okoliczności. Proces karny we współczesnym państwie prawa dodatkowo daje nam gwarancję sprawiedliwości za pomocą wykorzystywania zasad ustności i pisemności, dając zadość wymaganiom wysłuchania świadków, biegłych oraz stron procesowych, w rzeczywistości, a ponadto spisania właściwych protokołów z tych czynności jako fizycznego dowodów, utrwalającego konkretne spostrzeżenia i opinie, wywierające często skutek na gruncie wyrokowania w konkretnej sprawie karnej¹². Całość ta wiązać się musi z zasadą bezpośredniości, która ‘zmusza’ podmioty, dokonujące czynności do osobistej interakcji z materiałem dowodowym, oraz osobistego wysłuchania świadków i stron, co zdecydowanie zostało ‘nadszarpnięte’ sytuacją sądownictwa na gruncie funkcjonowania w dobie pandemii, która w Polsce rozpoczęła się w 2020 roku.

Zasady te mają liczne swoje odpowiedniki w konkretnych przepisach ustaw penalnych, gdyż tylko dzięki takiemu zabiegowi legislacyjnemu stały się obligatoryjnymi punktami, które muszą zostać spełnione, aby można było uznawać ówczesny proces karny, zgodny z prawem i dążący do wymierzania sprawiedliwości. *Kodeks postępowania karnego* jako ‘instruktażowa’ ustawa praktyki śledczej jest zatem zbiorem norm, które nie można lekceważyć, zmieniać, dostosowywać do potrzeb konkretnej strony, ani ograniczać¹³,

¹¹ S. Ossowski, *O osobliwościach nauk społecznych*, Warszawa 1962, s. 53.

¹² P. Wróbel, *Istota rzetelnego procesu karnego a sprawiedliwość proceduralna*, Progress, nr 6/2019, <https://doi.org/10.26881/prog.2019.6.03> [dostęp: 23.01.2021], s. 9.

¹³ B. Bienkowska, *Zasady procesu karnego* [w:] *Wykład prawa karnego procesowego*, (red.) P. Kruszyński, Białystok, 2012, s. 91.

gdyż konsekwencją tych zabiegów byłoby nie dążenie do wymierzenia odpowiedzialności, lecz działań inkwizytorskich.

PRAWO JAKO NARZĘDZIE SPRAWIEDLIWOŚCI

Prawo staje się zatem narzędziem legislacyjnym, który odgrywa niebagatelną rolę na gruncie przepisów karnych oraz rzeczywistego procesu karnego wywierając realny wpływ na organy i inne podmioty procesowe poprzez swoje regulacje oraz normy, które ‘narzucają’ zbiór cech, poprzez które można wywnioskować, że proces karny jest „sprawiedliwy”, czyli: „*postępujący zgodnie z nakazami etycznymi wobec innych, uznający bezstronnie prawa przysługujące innym ludziom, dążący do obiektywnego sądzenia, osądzający coś bezstronnie*”¹⁴.

Dokonując szczegółowej analizy powyższej definicji słownikowej, można postawić tezę, że przy spełnieniu się wszystkich zasad, które zawarte zostały na kartach kodeksowych oraz oddziaływania ich na każdy aspekt procedury karnej, odnaleźć można najskuteczniejszą metodę wywierania odpowiedzialności i jej egzekwowania, jaką jest prawo. Kluczowym aspektem na tej płaszczyźnie okazało się funkcjonowanie w procesie karnym fundamentalnych zasad, takich jak domniemania niewinności, *in dubio pro reo*, a także szeroko rozumianego prawa do obrony¹⁵. Pierwsze dwie zasady, choć zbliżone są do siebie stanowią całkowicie odrębne instytucje prawno – karne, gdzie domniemanie niewinności nakazuje organom i innym podmiotom uznawanie podejrzanych oraz oskarżonych jako niewinnych do momentu prawomocnego wyroku skazującego lub warunkowo umarzającego postępowanie, w myśl art. 5 § 1 Ustawy *Kodeks Karny*. Takie przeświadczenie oraz brak ‘teoretycznej’ stronności pozwala dokonywać interpretacji intradyferencyjnej, dając całemu procesowi jako ogółu czynności proceduralnych. Zgodnie z zasadą *in dubio pro reo* zawarte literalnie na gruncie art. 5 § 2 tegoż aktu prawnego określa wprost, że „*Niedające się usunąć wątpliwości rozstrzyga się na korzyść oskarżonego.*” co staje się swoistą ‘syzyfową pracą’, która spoczywa na osobie oskarżyciela na etapie doszukiwania się oraz udowadniania poszczególnych materiałów w procesie dowodowym procesu karnego. Przedmioty lub zeznania, które nie wnoszą nic konkretnego do sprawy, elementy niezwiązane z zarzucanym czynem lub osobą sprawcy, a także nie dające się udowodnić z jakiego źródła pochodzą należy uznawać jako swoiste przykłady wątpliwości co do ich prawdy materialnej¹⁶,

¹⁴ M. Szymczak (red.), *Słownik Języka Polskiego*, PWN, Warszawa 1983, t. 3 s. 304.

¹⁵ K. Dudka, H. Paluszkiwicz, *Postępowanie karne*, Warszawa 2017, s. 47.

¹⁶ J. Skorupka, *O sprawiedliwości procesu karnego*, Warszawa 2013, s. 107.

a to z kolei należy traktować jako czynniki wpływające na korzyść oskarżonych i podejrzanych dając zadość nieudolnego udowodnienia lub braku winy, która poszukiwana jest przez stronę przeciwną postępowania – oskarżyciela. Zasada zawarta na stronach kodeksu, poprzez między innymi art. 6 *Kodeksu postępowania karnego* jest niczym innym, jak odzwierciedleniem fundamentalnej normy, wynikającej już z *Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej* (art. 42 ust. 2), że każda osoba, przeciwko której wszczęte zostało postępowanie ma prawo do obrony na każdym stadium procesu. W ustawie penalnej prawa procesowego jako dokumentu bardziej szczegółowego w stosunku do przepisów w myśl paremii prawniczej *lex specialis derogat lex generali* zaobserwować można, że przepis k.p.k. wskazuje konkretne działania osób podejrzanych lub oskarżonych, jako prawa do korzystania z pomocy obrońcy – pełnomocnika, jakim jest zawodowy prawnik z tytułem adwokata lub radcy prawnego. Dalsze przepisy dookreślają jednak ilość takiej pomocy prawnej, która zmusza nieprzekraczalną liczbę obrońców do jednocześnie trzech (art. 77 k.p.k.). Dalsze szczegóły wychodząc naprzeciw szeroko rozumianej sprawiedliwości nie kończą jednak na tym etapie, lecz dokonują dalszej analizy na płaszczyźnie prawa do obrony zapewniając gwarancję wyboru, pomiędzy obrońcą z urzędu a z wyboru. Co warto podkreślić, nie zawsze można uzyskać obronę z urzędu, gdyż aby dokonać takiej czynności osoba podejrzanego lub oskarżonego musi wpiery wykazać brak wystarczających środków finansowych, które nie pozwoliłyby mu bronić się z pełnomocnikiem z wyboru, a koszty poniesione na ten cel stawałyby się zbyt dużym obciążeniem dla samego przeciwnika oskarżyciela lub jego bliskich, w myśl art. 78 § 1 i 2 *Kodeksu postępowania karnego*.

Wszystkie powyższe aspekty ukazują, jak ważnym elementem prawa jest przymiot sprawiedliwości, a sama sprawiedliwość, aby mogła funkcjonować w rzeczywistości musi wymagać istnienia przepisów prawnych. Taka swoista korelacja pomiędzy prawem a sprawiedliwością oraz wzajemne oddziaływanie na siebie stanowi, iż stają się między sobą nierozzerwalne na gruncie przepisów prawa karnego, procedury karnej oraz ogółu norm funkcjonujących na płaszczyźnie legislacyjnej pozostałych gałęzi prawa, jakie obowiązują oraz muszą obowiązywać w demokratycznym państwie prawa.

SPRAWIEDLIWOŚĆ A PRAKTYKA ŚLEDICZA I ORZECZNICZA NA GRUNCIE PRZEPISÓW PRAWA

Dopóki jednak proces karny będzie przestrzegał całościowo powyżej opisanych norm oraz zasad, dopóty będzie posiadał przymiot bycia sprawiedliwym.

Przepisy prawa materialnego, a także procesowego nie mogą stanowić jedynie teoretycznych założeń, lecz musi stanowić wyznacznik stosowany w praktycznym funkcjonowaniu organów, a przez to całego wymiaru sprawiedliwości w państwie prawa. Warty podkreślenia jest fakt, iż praktyczne aspekty funkcjonowania tych norm są zależne od osób, które powinny ich przestrzegać. To właśnie te podmioty stają się swego rodzaju 'strażnikami' norm oraz zasad wynikających z regulacji prawnych oraz moralnego zagwarantowania stronom sprawiedliwego poprowadzenia postępowania, dokonując finalnie skutkowych efektów w postaci uniewinnienia lub skazania, oskarżenia lub umorzenia, uznania za podejrzanego lub odrzucenia takiej tezy¹⁷. Wszystko to musi być współistniejącym elementem dużo szerszego pola manewru na gruncie analizy przepisów prawa, norm, zasad, a ponadto stanu prawnego konkretnej sprawy i poznawczych działań w stosunku do osoby podejranej lub oskarżonej. Co ciekawe, w praktycznej sferze procedury karnej poznać można dopiero w pełni zasadę kontradiktoryjności. Owa zasada wskazuje, że przy próbie oskarżenia, a następnie skazania to osoba oskarżyciela zmuszona jest poszukiwać na stronę przeciwną wszelkich dowodów obciążających, które nie będą mogły zostać obalone przez uprzednio omówione zasady domniemania niewinności oraz *in dubio pro reo*¹⁸. Cała ta działalność ma stanowić, że strony procesowe nie są ustawione względem siebie na zasadzie hierarchii, gdzie wyższe miejsce zajmuje oskarżyciel, a kolejne obrońca wraz z oskarżonym. Winno być jednak całkowicie inaczej, a mianowicie strony od początku postępowania przygotowawczego, aż po ostateczne zakończenie procesu, niezależnie od jego wyniku są wobec siebie równe i mają takie same prawa i obowiązki, z naciśkiem na aspekt konieczności posiada dodatkowych norm i zasad, jakie zyskuje osoba oskarżonego lub podejrzanego, dzięki przepisom prawa.

ZAKOŃCZENIE

Podsumowując, zjawisko sprawiedliwości na gruncie przepisów prawa, a następnie jego oddziaływanie na cały proces karny stanowić może obligatoryjną oraz fundamentalną część wymiaru sprawiedliwości, jaki musi funkcjonować w demokratycznym państwie prawa. Prawodawca jednak, w swoich legislacyjnych działaniach, musiał stworzyć przed laty swoiste *residuum*, na podstawie którego zbudował procedurę karną oraz ogół norm

¹⁷ P. Wróbel, *Istota rzetelnego procesu karnego a sprawiedliwość proceduralna*, Progress, nr 6/2019, <https://doi.org/10.26881/prog.2019.6.03> [dostęp: 23.01.2021], s. 4.

¹⁸ B. Bieńkowska, *Zasady ...*, s. 81.

prawa materialnego, wychodząc przy tym naprzeciw potrzebom społeczeństwa w stosunku do liczby przestępstw, ich ewolucji oraz metod, które stosowane były przez sprawców czynów przestępnych. Umiejętność właściwego wyważenia instytucji prawa karnego daje we współczesnym procesie szerokie 'pole manewru' na gruncie oskarżenia, jak i obrony. Poprzez normy i zasady poruszone uprzednio, przy właściwym ich zastosowaniu praktycznemu dadzą one obraz procedury karnej, która może zostać uznana 'sprawiedliwą' w pełni słownikowej definicji tego słowa, dając podejrzanym, oskarżonym, a także pokrzywdzonym i społeczeństwu, gwarancję sprawiedliwego osądzania osób, kontroli skazywania niewinnych, a przede wszystkim uczciwego karania prawdziwych sprawców czynów, na odpowiedzialność, jaka przysługuje za popełnienie określonego czynu.

BIBLIOGRAFIA

1. Barącz M., *Pojęcie i cechy „uczciwego” procesu karnego*, „Prokuratura i Prawo” 1991, z. 12.
2. Bieńkowska B., *Zasady procesu karnego* [w:] *Wykład prawa karnego procesowego*, (red.) Kruszyński P., Białystok 2012.
3. Borucka-Arctowa M., *Koncepcja sprawiedliwości proceduralnej i jej rola w okresie przemian systemu prawa – analiza teoretyczna i funkcjonalna* [w:] *Dynamika wartości w prawie*, (red.) Pałeczki K., Kraków 1997.
4. Cieślak M., *Polska procedura karna*, Warszawa, 1973.
5. Dudka K., Paluszkiewicz H., *Postępowanie karne*, Warszawa 2017.
6. Fletcher George P., *Sprawiedliwość i uczciwość: dwie wizje praw człowieka w procesie karnym*, <https://www.rpo.gov.pl/pliki/1197303151.pdf> [dostęp: 23.01.2021].
7. Garlicki L., Hofmański P., Wróbel A., *Konwencja o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności, t. 1: Komentarz do art. 1–18*, Warszawa 2010.
8. Hofmański P., *Europejska konwencja Praw Człowieka i jej znaczenie dla prawa karnego materialnego, procesowego i wykonawczego*, Białystok 1993.
9. Ossowski S., *O osobliwościach nauk społecznych*, Warszawa 1962.
10. Skorupka J., *O sprawiedliwości procesu karnego*, Warszawa 2013.

11. Szymczak M. (red.), *Słownik Języka Polskiego*, t. 3, Warszawa 1983.
12. Wróbel P., *Istota rzetelnego procesu karnego a sprawiedliwość proceduralna*, Progress, nr 6/2019, <https://doi.org/10.26881/prog.2019.6.03> [dostęp: 23.01.2021].

Akty prawne

1. Ustawa z dnia 2 kwietnia 1997 r. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. 1997, nr 78, poz. 483 z późn. zm.).
2. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (Dz.U. z 2018 r. poz. 969).
3. Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (Dz.U. z 1997 r. nr 88, poz. 553).
4. Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego (Dz.U. z 1997 r. nr 89, poz. 555).
5. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 11 lipca 1932 r. Kodeks karny (Dz.U. z 1932 r. nr 60, poz. 571).
6. Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny wykonawczy (Dz.U. z 2020 r. poz. 523).

Materiały internetowe

1. Young E., *Second Opinion: to Be or Not to Be*, „*Stanford Medicine Magazine*” 2004, vol. 21, nr 2, <http://sm.stanford.edu/archive/stanmed/2004fall/young.html> [dostęp: 20.06.2020].
2. Jak rewolucja cyfrowa zmienia prawo karne, <https://ptsp.pl/jak-rewolucja-cyfrowa-zmienia-prawo-karne/> [dostęp: 21.04.2020].

THE LAW AS A TOOL OF JUSTICE ON AN EXAMPLE CONTEMPORARY CRIMINAL PROCESS - MATERIAL AND LEGAL ANALYSIS

Summary: The article has an analytical task, and moreover, the article has an analytical task, as well as the financial report of the Republic of Poland functions in modern access from penal legislative and procedural institutions. The analysis of the material "Black Interpretation"

used in the text, "with which Polish citizens and the ruling state have contact" and shows the generalization of the research problem in question. The aim of the article is therefore the most difficult process, and then considering Polish activities in solving the difficulties of the modern world, which is administering justice to those who commit types of prohibited acts. Research activities, effects activities, research activities, research activities, side effects. The article below, therefore, of the actions of the governing Polish state as a legislator, which includes amendments to the proceedings in modern law.

Keywords: Criminal law, criminal trial, law-making, constitution of law, justice.